

pri postavljenom zadatku dovoljna je i sama ta činjenica. Šta više nigde se ne spominje opadanje ribljeg bogatstva na Dojranskom jezeru, usled povećanog ulova. I, po ovom malom primeru vidimo, da ima neiskorišćenih rezervi ili uslova za veću produktivnost, koje treba racionalizirati, usavršavanjem dosadašnjih nerentabilnih načina lova, kao i korišćenjem novih tehničkih pronalazaka. Sve ostalo će se samo po sebi nametnuti. Na prvom mestu stoji dobra organizacija otpreme i prodaje ribe pošto nema dobrog plasmana ribe bez planskog i brzog transporta, bez ribarnica i sl. Prema tome nameće se potreba za njihovo izvođenje, što će se nastojanjem narod-

nih vlasti verovatno u blizjoj budućnosti u celosti ostvariti.

Na kraju treba napomenuti da je Narodna vlast već preuzela izvesne mere u tom cilju. Tako je otpočeto sa sređivanjem zadrudnog poslovanja: izradom ribarnica na Ohridskom jezeru.

Osnovan je također tromesečni kurs na Ohridu (Hidrobiološka stanica), sa zadatkom da se osposobi najnužniji kadar za tehnički rad oko unapređivanja ribarstva, da se time bar delimično reguliše pitanje velikog pomanjkanja stručnog kadra na tome području.

K. Apostolski

Ribnjačarska centrala Hrvatske

Osnivanje Ribnjačarske centrale Hrvatske nametnula je potreba za jednim poslovnim odnosno privrednim poduzećem, koje bi preuzelo na sebe rukovodstvo proizvodnje riba na državnom sektoru, kao i organizaciju prometa i trgovine ribom državnog i zadrudnog sektora.

Poznato je, da se na području NR Hrvatske najbolje razvilo ribnjačarstvo tj. uzgoj riba (specijalno šarana) u ribnjacima. Tu se nalazi 7 takovih ekonomija sa ukupnom površinom od oko 8.000 k. j., od čega na samu vodu površinu čopada 6.400 k. j. Te ekonomije imaju opći privredni značaj, pa su kao takove uključene u državni proizvodni sektor.

Prema tome Ribnjačarska centrala Hrvatske imade važni zadatak, da pod nadzorom Ministarstva poljoprivrede rukovodi poslovanjem svih tih ribnjačarstava, na osnovu postavljenog gospodarskog plana. Taj gospodarski plan obuhvaća sva ribnjačarstva kao jednu homogenu cjelinu, koja treba da proizvede određenu količinu ribe za potrošnju, uzgoj i rasplod. Na osnovu toga omogućeno je, da pojedina ribnjačarstva usmjere svoj rad u onom pravcu koji najbolje odgovara kvaliteti ribnjaka i drugim faktorima koji imaju uticaja na čim veći uspjeh ribnjačarske proizvodnje u cjelini, a time i čim većeg konačnog rentabiliteta. Tako na pr. ako neko ribnjačarstvo ima povoljnije okolnosti za mriještenje šarana i uzgoj mlada za nasadivanje, ono može dobiti u tom smislu veći proizvodni zadatak, nego što bi to bilo u drugim okolnostima. U takvom sistemu gospodarstva potpuno je izbjegnuta mogućnost, da pojedina ribnjačarstva ostanu bez dovoljne količine rasplodnog materijala, što je u prijašnje vrijeme, dok su pojedina ribnjačarstva bila države za sebe, predstavljalo vječitu opasnost.

Pored toga proizvodnog dijela svoga poslovanja, Ribnjačarska centrala Hrvatske ima u svom djelokrugu i trgovački sektor. Njezin organizacioni rad sastoji se prema tome od dva glavna sektora:

a) proizvodni i b) nabavno prodajni.

U naprijed izloženom vidjeli smo da se rad Ribnjačarske centrale Hrvatske na proizvodnom sektoru u glavnom sastoji u rukovođenju sa ribnjačkim ekonomijama, gdje se u naročito izgrađenim ribnjacima uz upotrebu određene hrane proizvodi riba za tržište. Međutim, rad Centrale na proizvodnom sektoru nije ograničen samo u tom pravcu; ona ima pred sobom još šire mogućnosti razvitka svoje akcije. Radi se i o onim prirodnim vodama, koje su podesne za intenzivan način iskorištavanja u obliku neke vrste poluribnjaka. Produkciju takovih voda može čovjek na vrlo uspješan način podčiniti svojoj volji, tj. tim kompleksima gospodariti tako, da

ona daju najveću moguću proizvodnju riba, primjenjujući moderne metode, kao: redovito poribljavanje, izmjenjenu riblje populacije u korist ekonomski vrijednijih riba, savršeniji način ribolova i dr.

U programu rada Centrale predviđeno je i obuhvaćanje takovih prirodnih vodenih površina, koje bi se intenzivno iskorištavale u državnoj režiji.

Drugi ne manje važan sektor rada Centrale predstavlja organizacija prodaje riba kao i nabavke te prodaja ribarskog alata i pribora. Na tome području ona obuhvaća i zadrudni sektor, organizirajući prebacivanje njihove ribe na razna tržišta i snabdijevajući ih potrebnim alatom i priborom za ribolov. To je proisteklo kao logična posljedica potrebe, da jedno privredno poduzeće kao najjači proizvođač ribe istovremeno sa plasmanom svoga proizvoda uključi organizaciju plasiranja ribe od ribarskih zadruga, koje bacaju daleko manju količinu riba na tržište od one proizvedene u ribnjacima. Na taj način se ujedno mogu najbolje iskoristiti prevozna sredstva te Centrale, a i ostale okolnosti, koje imaju uticaja na pravilno odvijanje trgovine i prometa ribom.

Treba naglasiti, da je trgovina ribom t. j. mogućnost nesmetanog prevoza i prodaje riba najtjesnije povezana uz samu proizvodnju. Možda se ta povezanost nigdje u poljoprivrednoj i drugoj proizvodnji tako očito ne ispoljuje, kao baš u ribarstvu. Napredak ribarskih organizacija, a time i podizanje ekonomskog stanja samih ribara, vezano je upravo uz solidnu organizaciju tržišta. Jedino ako je postignuto ovo posljednje, onda se ribar može nesmetano predati ribolovu uz garanciju da će svaka količina ulovljene ribe biti sigurno plasirana uz primjerenu cijenu. Tu leži težište za sređivanje i intenziviranje proizvodnje riba na prirodnim vodama i podizanje standarda života ribara organiziranih u svoje zadruge. Na tom području Ribnjačarska centrala Hrvatske je tek započela svoj rad jer je do sada u glavnom bila apsorbirana obnovom ribnjačarstva i najosnovnijeg suhozemnog i plovnog prevoznog parka. Međutim, izgledi u tom smislu su povoljni, te se može reći, da će ribarske zadruge uskoro osjetiti mnogo jaču pomoć Ribnjačarske centrale.

Što se tiče nabavke i prodaje ribarskog materijala potrebnog za ribolov Centrala je već do sada pokazala izvjestan uspjeh u snabdijevanju ribarskih zadruga na teritoriju N. R. Hrvatske. Iako je tu bilo nedostataka u pogledu izbora, kvalitete i cijene pojedinog materijala, što je bilo van domašaja same Centrale, ipak je njen rad na tom području urodio dobrim plodom, te će se vjerovatno i dalje povoljno razvijati.

Na prodajnom sektoru svoga rada Centrala organizira po potrebi i prevoz ribarskih proizvoda na inostrana tržišta. Tako je već organiziran izvoz rakova iz Like u Svicarsku.

Iz naprijed izloženog može se zaključiti kako je velika vrijednost takovog poduzeća u cilju uspješne orga-

nizacije ribarstva kao proizvodne privredne grane. Ono treba da odigra važnu ulogu u unapređenju našeg ribarstva, te bi u sličnom obliku u svakoj narodnoj republici gdje je ribarstvo razvijeno, moglo naći podesno tlo za svoj opstanak i razvitak, da ne kažemo da to pretstavija čak i neophodnu potrebu.

Ing. Ida Babuder

ZADRUGARSTVO

RIBARSKO ZADRUGARSTVO U BEOGRADU

Do pre kratkog vremena postojale su na teritoriji Beograda tri ribarske zadruge. Sve tri zadruge stajale su ekonomski vrlo slabo. Socijalno nisu mnogo koristile pravom ribaru od zanata, jer u takvom zadružnom radu, gdje su prevladali pojedinačni interesi, nije mogao da oseti nikakvu korist od zadrugarstva.

U najnovije vreme sve tri beogradske zadruge organizovale su se u jednu zadrugu kao jedinu profesionalnu organizaciju pod imenom »Savsko-dunavska ribarska zadruga broj 61«. Ona sada broji 178 članova. Sav će kapital i inventar biti ujedinjen, čime će se njena radna moć podići. Svojim članovima deliće zajam da se mogu snabdeti alatom, koji je za vreme okupacije skoro potpuno propao.

Sedište zadruge nalazi se u jednoj bivšoj zadružnoj kući na Dunavu, koja je slučajno ostala od bombardovanja neoštećena, dok je druga drvena zadružna zgrada potpuno uništena.

Sadašnja nova zadruga ima kao svoju imovinu tri čamca, dva laptaša i tri alova. Ostali pribor će se nabaviti. Najgore je što zadruga nema svoju veliku tikvaru u kojoj bi se držala riba za prodaju, ali dobri su izgledi da će se ona u najkraćem vremenu nabaviti.

Zadruga će imati pravo javne prodaje ribe na beogradskim pijacama, na kojima će urediti svoje stalne prodavnice. Tako se tendencija ribarskih trgovaca neće ostvariti. Trgovci su se protivili sadašnjim maksimalnim cenama ribe. Zato nerado gledaju osnivanje jedne jake zadruge koja će predstavljati moćni faktor za pravilno regulisanje cena ribi.

Ova nova ribarska zadruga preuzimati će ribu od svojih članova za zadružnu prodaju, a po potrebi nabavljati će ribu od drugih zadruga i državnih preduzeća.

Na ovaj način beogradske pijace imaće uvek sveže ribe. Dosada se već više puta dogodilo da je veterinarska kontrola morala uništiti znatne količine ribe koja je bila u raspadanju, a koju su trgovci hteli da proture beogradskom stanovništvu.

Upravu »Savsko-dunavske ribarske zadruge« sačinjavaju sledeća lica: Vlada Dragutinović, predsednik, Panta Prokić, potpredsednik, Dušan Spasović, sekretar, te Ilija Aleksić, Dimitrije Keckarević, Veca Nestorović, Sreten Gerez Franja i Petar Nikolić.

Od novoorganizovanih zadruga ribari očekuju poboljšanje svoga socijalnog položaja i ekonomskih mogućnosti, a u čemu, nadamo se, neće se prevariti.

A. Tadić

RIBARSKE ZADRUGE U NR HRVATSKOJ

U ribarskim zadrugama su organizirani oni ribari, kojima je ribolov jedino ili glavno vrelo prihoda. Dosada je bilo mnogo i takvih zadrugara, kojima je ribolov spo-

redno ili povremeno vrelo prihoda. Ponegdje su u zadruge učlanjeni i udičari, ribolovci koji ne love za riblje tržište nego za vlastitu potrošnju.

Prema smjernicama rada Privremenog odbora za sređivanje zadrugarstva u Hrvatskoj, ribarske zadruge treba da budu proizvođačke zadruge, a zadrugari mogu biti profesionalni ribari ili oni, kojima je ribolov glavni izvor prihoda, a koji svojim radom sudjeluju u izvršivanju zadataka zadruge.

U NR Hrvatskoj u god. 1945. ima dosada 35 ribarska zadruga i to u slijedećim mjestima:

Karlovac, Hrušćica, Tišina Erdedska, Gušće, Sisak, Prelošćica, Bobovac, Selišće Bistrač, Svinjičko, Stružec, Potok, Kutina, Lonja, Drenov Bok, Građenica, Jasenovac, Stara Gradiška, Orubica, Slav. Brod, Nijemci, Šarengrad, Vukovar, Dalj, Erdut, Bijelo Brdo, Aljmaš, Kopačevo, Petrijevc, Donji Miholjac, Kingovo, Molve, Ilok, Puska, Gat i Cerna.

RIBARSKA ZADRUGA ZA OKRUG KARLOVAC

Ova je zadruga osnovana pod konac 1945. g. i pretstavlja zanimljiv pokušaj da gospodarski obuhvati sve vode jednog okruga. Takav pokušaj ne bi bio moguć na pr. u Okrugu Osijek, gdje su ribolovne vode (Drava, Dunav i t. d.) veoma opsežne i gdje ima veoma mnogo ribara udruženih u nekoliko ribarskih zadruga. Naprotiv u Okrugu Karlovac ima doduše lijep broj ribolovnih voda, ali one po opsegu i bogatstvu (količini) ribe daleko zaostaju za vodama Okruga Osijek i za drugim nizinskim vodama.

Vode Karlovačkog Okruga imadu obilježja visinskih voda, a djelomično i nizinskih, odnosno čine prelaz između visinskih i nizinskih. Njihova uloga u privredi i prehrani važna je za mjesne potrebe i potrošnju, ali one ne mogu (barem za sada) da daju ribu na tržišta izvan svoga područja, jer nemaju viška proizvodnje. Sva ulovljena riba potroši se unutar okruga. Samo pojedinci, većinom udičari, koji dolaze onamo u ribolov iz Zagreba, izvezu po koji kilogram ulovljene pastrve ili druge ribe.

Prije rata je u Karlovcu radilo Karlovačko ribarsko društvo, koje je imalo karakter udičarske a ne proizvođačke privredne organizacije. Članovi toga društva uklepljeni su sada u zadrugu, koja obuhvaća sve kategorije ribara.

Po odobrenju Minpoljšuma NR Hrvatske zadruzi je za g. 1946. dan u zakup ribolov na svim vodama okruga, osim ogulinskih voda, koje su nedavno, novom podjelom na okruge, također došle u Okrug Karlovac. U Ogulinu postoji staro ribarsko društvo, koje ima lijepu tradiciju i velike zasluge za razvoj ribolova na visinskim vodama, a osobito za razvoj ribarskog turizma, domaćih i stranih turista. Ogulinsko ribarsko društvo ima u zakupu ribolov na vodama ogulinske okolice.